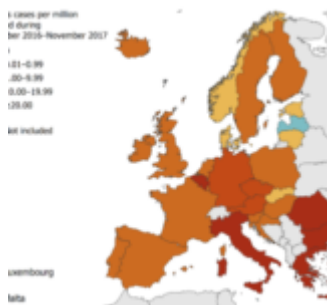

Nalezljivo: Ošpice prinašajo tujci in prebežniki

Slovenski mediji so zaradi dveh primerov ošpic v zadnjem mesecu tej nalezljivi bolezni posvetili veliko pozornost. V nedeljo pa je bil odkrit še tretji primer ošpic pri predšolskem otroku, ki je bil v preteklosti cepljen z enim odmerkom cepiva proti ošpicam, so potrdili na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje. Del poročanj so tudi opozorila o koristnosti cepljenja proti ošpicam, ki so v državi to bolezen dejansko skoraj odpravila. Države zahodne Evrope obveznosti cepljenj skoraj ne poznajo. Izjema je Italija, kjer so obvezno cepljenje uvedli lani, ker se je število ošpic tam močno povečalo. Najbrž tudi zaradi močnih migracij. Tudi oba letošnja primera ošpic v Sloveniji sta povezana s tujino: prišla sta iz Srbije in Kosova.

Katere nalezljive bolezni ubijajo

Ošpice so zelo nalezljiva bolezen pri ljudeh, ki se prej še niso srečali z njo, oziroma nimajo ustrezne količine zaščitnih protiteles. Smrtnost je največja pri otrocih, mlajših od pet let, in imunsko oslabljenih bolnikih. Od tisoč obolelih za ošpicami umre eden do treh bolnikov. Pljučnica je najpogostejši vzrok smrti v šestih od desetih primerov smrti zaradi ošpic. Čisto v absolutnih številkah v primerjavi z gripo ošpice niso zelo smrtne: v letu 2016 ni v Sloveniji nihče umrl za to boleznijo, za gripo pa je umrlo vsaj 25 oseb. Na spodnji tabeli, ki jo je objavil [Nacionalni inštitut za](#)

[javno zdravje \(NIJZ\)](#), lahko preberete, katere so še druge nalezljive bolezni, ki so se v letu 2016 končale s smrtjo in število umrlih bolnikov.

PRIJAVLJENI PRIMERI UMRLIH ZA NALEZLJIVO BOLEZNIJO PO REGIJAH, SLOVENIJA, 2016

	CE	GO	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	Ravne	Σ 2016
A04.7 - Enterokolitis, ki ga povzroča <i>Clostridium difficile</i>	1	0	0	0	0	1	1	0	0	3
A04.8 - Druge opredeljene črevesne infekcije, ki jih povzročajo bakterije	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
A27.8 - Druge oblike leptospiroze	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
A32.7 - Listerijska sepsa	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
A39.2 - Akutna meningokokemija	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
A40.2 - Sepsa, ki jo povzroča streptokok skupine D	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
A40.3 - Sepsa, ki jo povzroča <i>Streptococcus pneumoniae</i>	0	0	0	0	4	1	2	1	1	9
A41.0 - Sepsa, ki jo povzroča <i>Staphylococcus aureus</i>	1	1	2	2	4	4	2	1	1	18
A41.1 - Sepsa zaradi kakšnega drugega opredeljenega stafilokoka	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2
A41.3 - Sepsa, ki jo povzroča <i>Haemophilus influenzae</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
A41.4 - Sepsa, ki jo povzročajo anaerobi	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
A41.50 - Sepsa, ki jo povzročajo neopr. gramnegativni mikroorganizmi	0	0	0	0	3	0	2	0	0	5
A41.51 - Sepsa, ki jo povzroča <i>E. coli</i>	0	0	0	3	1	13	2	0	1	20
A41.52 - Sepsa, ki jo povzroča bakterija <i>Pseudomonas</i>	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2
A41.58 - Sepsa, ki jo povzročajo drugi gramnegativni mikroorganizmi	0	0	0	0	1	3	0	0	0	4
A41.8 - Druge vrste opredeljena sepsa	0	0	0	0	1	2	2	0	1	6
A41.9 - Sepsa, neopredeljena	0	0	1	1	13	3	2	0	0	20
A48.1 - Legioneloza (legionarska bolezen)	2	0	0	1	0	1	0	1	0	5
A81.0 - Creutzfeldt-Jakobova bolezen	1	1	0	1	0	0	0	1	0	4
A84.1 - Centralnoevropski encefalitis, ki ga prenaša klop	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
A86 - Neopredeljeni virusni encefalitis	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
B00.4 - Herpesvirusni encefalitis	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
B37.7 - Kandidna sepsa	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
B95.3 - <i>Streptococcus pneumoniae</i> kot vzrok bolezni, uvrščen drugje	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
B96.3 - <i>Haemophilus influenzae</i> kot vzrok bolezni, uvrščen drugje	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
G00.1 - Pnevmonokni meningitis	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
G00.8 - Druge vrste bakterijski meningitis	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
G03.9 - Meningitis, neopredeljen	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
J10.0 - Gripa s pljučnico, virus influence dokazan	0	0	0	1	6	1	0	0	2	10
J10.1 - Gripa z drugimi manifestacijami na dihalih, virus influence dokazan	0	0	1	0	4	2	0	0	0	7
J10.8 - Gripa z drugimi manifestacijami, virus influence dokazan	0	0	0	0	5	2	0	1	0	8
SKUPAJ	8	3	5	10	54	37	15	6	8	146

SURVIVAL – Evidenca nalezljivih bolezni

*V število prijavljenih niso zajeti AIDS, spolno prenosljive okužbe (razen hepatitisov) in tuberkuloza.

V letu 2016 je bil v Sloveniji prijavljen en primer ošpic, okužba je prišla iz tujine. Zbolela je ženska, iz starostne skupine od 30 do 49 let. Bolnica ni bila hospitalizirana, podatki o cepljenju niso bili znani, je objavil NIJZ. V letu 2017 je bilo šest primerov te bolezni. V zadnjem času pa še tri: pet letnega otroka, ki se je okužil v Srbiji, odraslo osebo, ki se je okužila na Kosovu in predšolskega otroka, ki je bil v preteklosti cepljen z odmerkom cepiva proti ošpicam, za katerega še ni znano, kje je vir.

Ošpic je več na vzhodu in jugu Evrope

Na spodnji tabeli, ki jo najdete na spletni strani [Evropskega centra za preprečevanje in nadzor bolezni \(European centre for disease prevention and control – ECDC\)](#), si lahko ogledate število prijavljenih ošpic v državah EU po mesecih od decembra 2016 do novembra 2017.

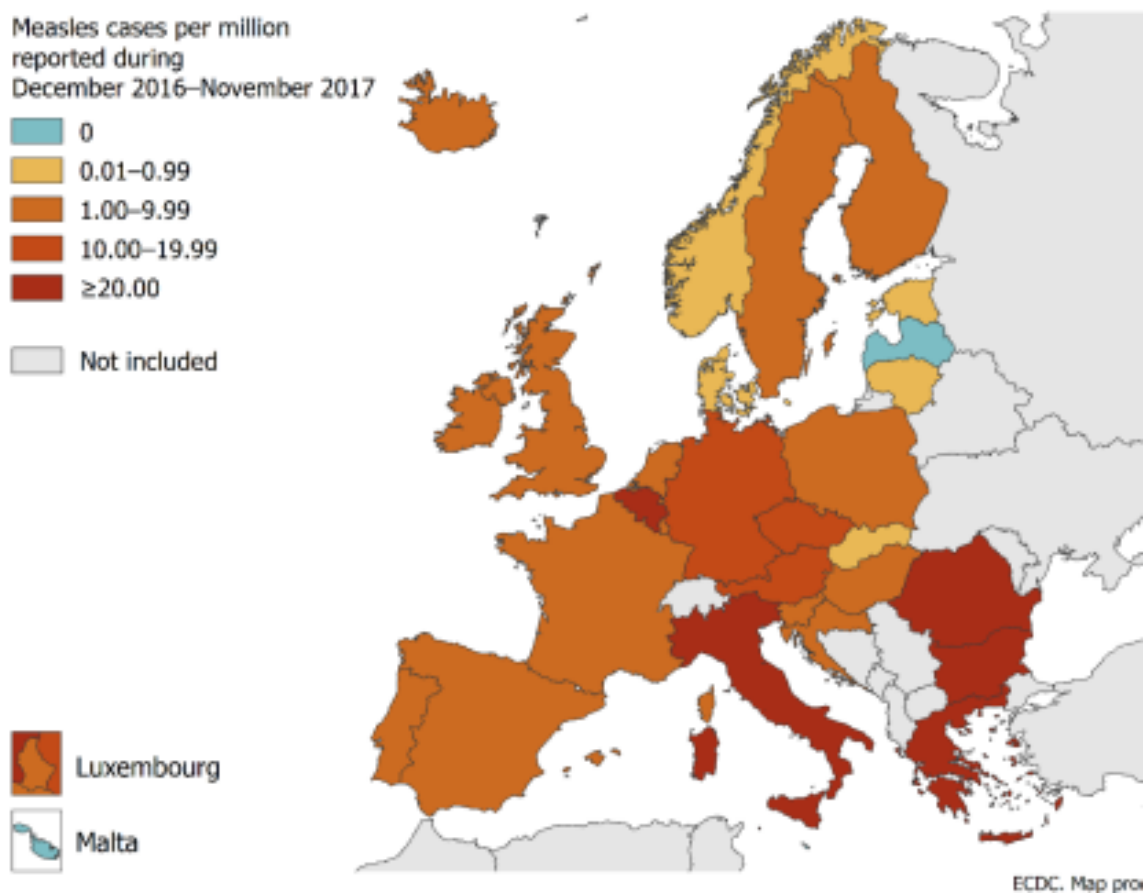
Table 1. Number of measles cases by month and notification rate per million population by country, 1 December 2016–30 November 2017, EU/EEA countries

Country	2016	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	Total cases	Cases per million	Total lab-positive cases
	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov				
Austria	4	28	34	8	2	6	1	2	2	1	2	8	98	11.28	86	
Belgium	4	26	79	151	35	21	34	16	1	2	1	3	373	32.98	245	
Bulgaria	0	0	0	19	41	57	44	5	0	0	0	0	166	23.2	86	
Croatia	0	2	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1.67	7	
Cyprus	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	3	3.54	3	
Czech Republic	0	0	0	21	64	43	7	1	0	0	0	6	142	13.45	137	
Denmark	1	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	5	0.88	5	
Estonia	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0.76	1	
Finland	3	0	0	0	0	0	1	4	5	0	0	0	13	2.37	13	
France	4	34	54	49	62	114	43	39	15	20	14	11	459	6.88	296	
Germany	22	47	157	212	178	137	77	23	50	16	9	9	937	11.4	647	
Greece	0	0	0	0	0	3	1	7	71	126	167	250	625	57.96	389	
Hungary	0	1	11	3	0	0	0	9	10	1	1	0	36	3.66	36	
Iceland	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3	9.02	3	
Ireland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	9	19	4.02	19	
Italy	89	287	465	900	814	740	595	537	237	156	116	49	4 985	82.17	3 891	
Latvia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Lithuania	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0.69	2	
Luxembourg	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	4	6.94	4	
Malta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Netherlands	4	0	0	0	2	6	2	1	1	1	3	0	20	1.18	18	
Norway	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0.19	1	
Poland	4	6	6	5	4	2	4	6	1	12	13	3	66	1.74	43	
Portugal	0	0	2	10	18	4	0	0	0	0	0	0	34	3.29	29	
Romania	506	484	843	1 334	1 176	1 029	100	100	100	91	101	102	5 966	301.92	2 257	
Slovakia	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0.18	1	
Slovenia	0	2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	2.91	6	
Spain	2	10	29	22	10	40	29	9	10	2	0	2	165	3.55	157	
Sweden	0	2	8	7	3	4	0	0	2	2	2	0	30	3.05	30	
United Kingdom	1	10	1	8	17	34	25	22	12	18	22	56	226	3.46	226	
Total	644	939	1 698	2 755	2 428	2 242	965	783	520	448	461	510	14 393	27.9	8 638	

Figure 1. Distribution of measles cases by country, November 2017 (n = 510), EU/EEA countries

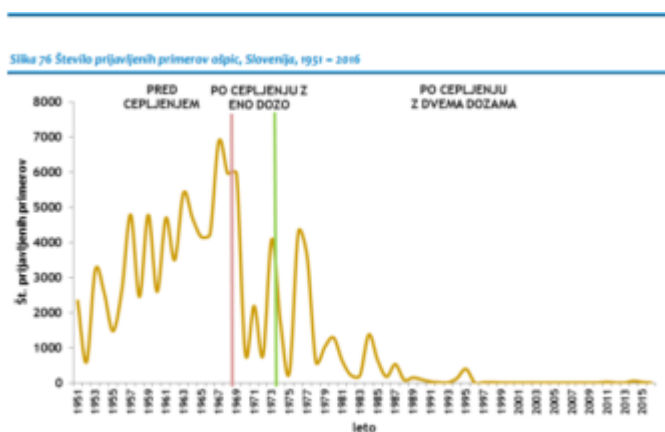
Največ prijav (41 odstotkov) je bilo iz Romunije, ki je imela tudi največ prijavljenih primerov ošpic (302 na milijon prebivalcev), sledi Italija s 35 odstotki vseh prijav v EU, 82 primerov na milijon prebivalcev. Po incidenci je s 58 obolelih na milijon prebivalcev tretja Grčija. V preteklem 12-mesečnem obdobju so v EU zabeležili 34 smrti zaradi ošpic: 23 v Romuniji, štiri v Italiji, dve v Grčiji in po eno v Bolgariji, Franciji, Nemčiji, na Portugalskem in v Španiji.

Grafično je razširjenost ošpic takšna:

Cepljenje je precej učinkovito

Po uvedbi cepljenja v letu 1968 se je pojavljanje ošpic v Sloveniji bistveno zmanjšalo v primerjavi z obdobjem pred cepljenjem.

V letu 1974 je bilo v program cepljenja vključeno še drugo cepljenje proti ošpicam za otroke v četrtem ali petem letu starosti, ki so že bili enkrat cepljeni.

Tako so osebe rojene 1969 in kasneje praviloma prejele dva odmerka cepiva proti ošpicam. Od uvedbe cepljenja pojavljanje ošpic upada, razen v letih 1973, 1976/77, 1984 in 1994/95, ko so bili ponovno zabeleženi prehodni epidemični skoki.

V zadnjih desetletjih je bila incidenca ošpic v Sloveniji zelo nizka, od leta 2000 do 2009 pa ni bil zabeležen noben primer.

Po desetih letih odsotnosti so se ošpice spet pojavile v letu 2010 s tremi prijavljenimi primeri (en vnesen – pri tujcu, dva sekundarna primera pa pri naših državljanih), šlo je za prenos v bolnišničnem okolju.

Tabela 37 Prijavljeni primeri in incidenčne stopnje ošpic, Slovenija, 2007 – 2016

LETO	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Št. prijav	0	0	0	2	22	2	1	52	18	1
Primeri/100.000	0	0	0	<0,1*	1,1	<0,1*	0,05	2,5	0,9	0,05

* <1/milijon prebivalcev – indikator napredka eliminacije ošpic po SZO

V letu 2011 je bilo prijavljenih 22 primerov, od tega šest vnesenih, v letu 2012 pa 2 primera ošpic pri naših državljanih, obakrat je bila bolezen vnesena iz tujine. Tudi v letu 2013 je bil prijavljen le en vnesen primer, v letu 2014 pa kar 52 primerov, od tega je bila večina (44) primerov povezanih z mednarodno razstavo psov. V letu 2015 je bilo prijavljenih 18 zbolelih z ošpicami, večinoma je šlo za primere povezane z vnosom iz Bosne in Hercegovine (7), v dveh primerih je šlo za vnos iz Avstrije, v ostalih primerih pa niso našli vira okužbe poročila Nacionalni inštitut za javno zdravje v svojem poročilu "Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezni v Sloveniji v letu 2016".

Kje je cepljenje obvezno

Cepljenje otrok proti ošpicam je obvezno v Bolgariji, na Hrvaškem, Češkem, Madžarskem, v Italiji, Latviji, Poljski, Slovaški in Sloveniji. V drugih državah EU je cepljenje

priporočljivo. Skoraj vse države z obveznim cepljenjem so iz bivšega vzhodnega bloka, izjema je Italija, kjer so lani uvedli obvezno cepljenje otrok proti tej bolezni, saj se je število ošpic tam močno povečalo.

V bivših državah vzhodnega bloka je v primeru obveznega cepljenja v zakonih interes širše skupnosti nad interesi posameznika. Drugod so bolj liberalni. Naša ustava je nekoliko bolj liberalna od zakonov: zagotavlja nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic.

[sociallocker id=10707][//sociallocker]

Živimo v času globalizacije, ko lahko tudi v Sloveniji pričakujemo vedno več "eksotičnih" nalezljivih bolezni, ki jih k nam prinašajo turisti in migranti. Tudi živali so lahko prenašalke nalezljivih bolezni, na primer klopi, ki lahko prenašajo klopni meningoencefalitis, boreliozo, ali pa komarji, ki lahko prenašajo malarijo. Le teh ne ustavi nobena žičnata ali pa betonska ograja.

Tako se je lani po več kot 55 letih v Italiji zopet pojavila malarija, ki je v pokrajni Veneto, v severnem delu Italije, vzela življenje štiri letni deklici.